

ศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนบางแม่หม้าย จังหวัดสุพรรณบุรี

The Potential of Sustainable Integrated Creative Tourism Development In the Bang Mae Mai Community, Suphanburi Province

จิตรภรณ์ เถรวัตถ์^{1*}, อุทุมพร เรืองฤทธิ์², ธาปกรณ์ ทองคำนุช³, และ เบญจรงค์ พันสะอาด⁴

Jitraporn Therawat^{1*}, Uthumporn Rueangrit², Thapakorn Thongkamnush³, and Benjarong Phuensaard⁴

^{1*, 2, 3} คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, จังหวัดสุพรรณบุรี, ประเทศไทย

^{1*, 2, 3} Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Suphanburi, Thailand

⁴ คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, จังหวัดนนทบุรี, ประเทศไทย

⁴ Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Nonthaburi, Thailand

Received: May 7, 2024 Revised: August 5, 2024 Accepted: August 14, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1.ตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชนบางแม่หม้าย 2.วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ 3.ศึกษาศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชนบางแม่หม้าย จังหวัดสุพรรณบุรี การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบรายการศึกษาชุมชน แบบตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการประชุมกลุ่มย่อย มีผู้ให้ข้อมูลจากภาครัฐ เอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 32 คน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จัดลำดับความสำคัญ จัดกลุ่มเนื้อหา รวมถึงการวิเคราะห์ จำแนก และสรุปประเด็นสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า มีทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน ทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ วัดอาน บ้านเรือนไทย ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ ประเพณีทำขวัญข้าวแม่โพสพ ประเพณีแข่งเรือยาว ทรัพยากรกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมนั่งรถอีแต่นชมตาลกลุ่มและตาลเรียง 100 ต้น ทรัพยากรบริการ ระบบสาธารณูปโภคในชุมชน เช่น ไฟฟ้า ประปา สำหรับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของชุมชนบางแม่หม้าย จุดแข็ง คือ ที่ตั้งเข้าถึงสะดวกเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบ จุดอ่อน ขาดแผนยุทธศาสตร์แผนตลาด แผนการอนุรักษ์และขาดบุคลากรเพื่อดำเนินการพัฒนา โอกาส ทิศทางในอนาคตที่ประชุมกลุ่มย่อยเห็นว่ามีโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้สอดคล้องกระแสโลกด้านการท่องเที่ยวธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม เกษตร และอาหาร เกษตรและอาหาร อนุรักษ์ อันเนื่องมาจากมีจุดหมายปลายทางที่มีคู่แข่งโดยรอบ ซึ่งเป็นอุปสรรคทางการพัฒนาท่องเที่ยว ภัยพิบัติธรรมชาติ เช่น อุทกภัย มลพิษทางน้ำ อากาศ ศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยว มีความหลากหลาย มีทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่น

คำสำคัญ: ศักยภาพของการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ทรัพยากรท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก

* Corresponding author. Tel.: 090 532 6163

Email address: jitraporn.t@rmutsb.ac.th

DOI: 10.14456/lartsj.2025.4

Abstract

This research article aimed to 1) examine the tourism resources in the Bang Mae Mai community, Suphanburi Province 2) analyze the internal and external environment of sustainable tourism development and 3) study the potential of sustainable integrated creative tourism development of Bang Mae Mai community. This study was a qualitative research, and the instrument used in the research included a community study form, tourism resource inspection form, In-depth interview, participatory observation and subgroup meeting. There were 32 informants from the government sector, private sector, general public, and Thai tourists. The researcher analyzed the data and prioritized group content by analyzing, classifying and summarizing key points. The results indicated that natural resource was Tha Chin River and cultural resources were Wat An and Thai style house. Special event resources were Mae Phosop tradition of rice blessing. Activity resources included riding traditional 'E-Tan' vehicle to view groups of 100 sugar palm trees. Service resources were community utility systems such as electricity, water supply. Regarding the analysis of the internal and external environment of the Bang Mae Mai community, the strength was the convenient location with easy access of Bang Mae Mai community; whereas the weaknesses were the lack of strategic planning, marketing plans, conservation plans and personnel for development. The subgroup meeting agreed that there was an opportunity in tourism development in alignment with global trends in nature, environment, culture, agriculture and culinary tourism. However, there were some obstacles about the destinations and surrounding competitors in tourism development as well as natural disasters such as floods, water and air pollution. The potential of tourism resources was diverse with outstanding natural resources.

Keywords: Development potential, Sustainable integrated creative tourism, Tourism resources, and Internal and external environment

บทนำ

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ [1] United Nations World Tourism Organization (2017) ได้คาดการณ์แนวโน้มของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโลกในปี พ.ศ. 2573 จะมีนักท่องเที่ยวทั่วโลกเพิ่มจำนวนมากขึ้นถึง 1,800 ล้านคน ซึ่งการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวต่างชาตินั้นย่อมส่งผลดีต่อประเทศในด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจ สถานการณ์การท่องเที่ยวของไทย ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2562 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้สะสมจากการท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศขยายตัวจากปีที่ผ่านมา ในขณะที่รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติขยายตัวร้อยละ 3.05 และรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยขยายตัวร้อยละ 1.18 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา โดยมีรายได้รวมจากการท่องเที่ยวทั้งหมด 3.01 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 2.37 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา [2] (Division of Tourism and Sports Economy Ministry of Tourism and Sports, 2019)

ประเทศไทยมีศักยภาพทางการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถทำรายได้เข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก การท่องเที่ยวของประเทศไทย มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี นักท่องเที่ยวกลุ่มหลักของประเทศไทยยังคงเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากประเทศจีน รองลงมาจะเป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยจะคำนึงในทุกด้าน

เพื่อให้เกิดความสมดุลเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยต้องตระหนักว่าการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ ซึ่งในการประชุมสุดยอดด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน (The World Summit on Sustainable Development : WSSD) ปี พ.ศ. 2558 องค์การสหประชาชาติได้รับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (The 2030 Agenda for Sustainable Development) ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 70 และได้ตั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 17 ข้อ (17 Sustainable Development Goals : SDGs) ซึ่ง 17 ข้อนี้ เป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่สมดุลในด้านต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้นานาชาติประเทศทั่วโลกที่ต้องการความยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการที่ครอบคลุมในทุกมิติของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาจิตใจ

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่พัฒนาต่อยอดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวจากชุมชน และส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นป้อนสู่ตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว [3] (Wurzbarger, 2010 as cited in Richards and Raymond, 2000) ตัวอย่างกิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น การเรียนภาษาท้องถิ่น การทอผ้า การวาดภาพวาด การแกะสลักและการทำอาหารพื้นบ้าน เป็นต้น การท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป จึงส่งผลต่อนักท่องเที่ยวและชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอีกทั้งเศรษฐกิจในท้องถิ่น ตลอดจนการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นๆ รวมถึงการรักษาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน นำมาสู่การจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ทางการท่องเที่ยว

การตรวจสอบศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชนบางแม่หม้าย จังหวัดสุพรรณบุรี จึงเป็นขั้นตอนสำคัญในการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชนบางแม่หม้าย จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบางแม่หม้าย ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางจากการบูรณาการการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชนบางแม่หม้าย จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
3. เพื่อศึกษาศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชนบางแม่หม้าย จังหวัดสุพรรณบุรี

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดปรากฏการณ์วิทยากับการวิจัยเชิงคุณภาพ แนวคิดปรากฏการณ์นิยม ได้กลายเป็นฐานหลักของการวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากทฤษฎีมีรูปแบบมาจากแขนงวิชามานุษยศาสตร์ ซึ่งเน้นภาพรวมและบริบทรอบด้าน โดยอาศัยข้อมูลเชิงคุณภาพและการตีความเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์นั้นๆ อย่างถ่องแท้ ดังนั้น หากจะนำแนวคิดปรากฏการณ์นิยมมาประยุกต์ใช้กับการวิจัยเชิงคุณภาพ จำเป็นต้องมีการแยกประเด็นระหว่าง “เนื้อหา” และ “วิธีการ” ออกจากกัน เพราะเนื้อหาของปรากฏการณ์นิยมให้ความสำคัญว่าบุคคลนั้นๆ ได้ประสบการณ์และการตีความเกี่ยวกับโลกอย่างไร ส่วนวิธีการ (Methodological) คือ มุ่งเน้นหาคำตอบว่าเราจะเรียนรู้ถึงประสบการณ์ของบุคคลหรือปัญหาที่ต้องการศึกษาได้อย่างไร ซึ่งเป็นที่มาของเครื่องมือการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) อันเป็นวิธีการสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพนั่นเอง นอกจากนี้ การวิจัยเชิงคุณภาพที่อิงแนวปรากฏการณ์วิทยายังช่วยให้นักวิจัยเข้าถึงความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนระบบ

สภาวะแวดล้อมของบุคคลหรือปัญหาที่ศึกษา เพราะเป็นวิธีการศึกษารายละเอียดของสถานการณ์ตามความเป็นจริง ครอบคลุมทุกมิติที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์หรือสถานการณ์นั้น ตลอดจนพรรณนาให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง ปรากฏการณ์นั้นกับระบบสภาวะแวดล้อมในลักษณะของการอนุมาน (Inductive) ข้อมูลที่ศึกษาโดยผู้วิจัยจะต้องไม่นำความเชื่อหรือความคิดของตนเข้าไปครอบงำ แต่จะต้องยอมรับในความเชื่อและระบบคิดผู้ให้ข้อมูล [4] กิติพัฒน์ นนทปัทมดลย (2546: หน้า 69-71) เช่นเดียวกับ [5] พิพัฒน์ นนทนาธรณ์ (2555: หน้า 17-21) ที่สรุปแนวคิดแบบปรากฏการณ์นิยมว่าเป็นแนวคิดของการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจะใช้วิธีการแสวงหาความรู้ หรือความจริงโดยใช้เหตุผลแบบอุปนัย (Inductive Reasoning) คือ เริ่มจากการที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล โดยใช้วิธีการสังเกต หรือสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสรุปเป็นทฤษฎีแบบ Grounded Theory และพัฒนาให้เป็นทฤษฎีแบบ Grand Theory ได้

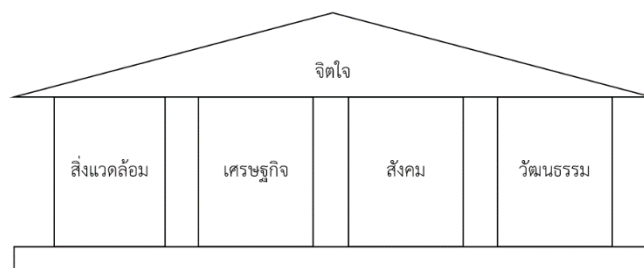
ผู้วิจัยขอสรุปลักษณะสำคัญของแนวคิดปรากฏการณ์นิยมดังนี้ เป็นการมุ่งเน้นที่ต้องการแสวงหาความรู้ ความเข้าใจของบุคคล ผ่านกระบวนการสังเกตแบบมีส่วนร่วม สะท้อนความคิดจนเกิดเป็นการรับรู้และประสบการณ์ สร้างความรู้ความเข้าใจทุกระดับ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำแนวคิดปรากฏการณ์นิยมมาประยุกต์ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อทำความเข้าใจการพัฒนากองทัพเรือเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชนบางแม่หม้าย จังหวัดสุพรรณบุรี

2. แนวคิดการพัฒนา [6] ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534: หน้า 1) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ที่ต้องการทำให้ดีขึ้น การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบ หรือการทำให้ดีขึ้นกว่าสภาพเดิมที่เป็นอยู่อย่างเป็นระบบ และ [7] เมตต์ เมตต์การุณจิต (2556: หน้า 16) ได้กล่าวว่า การพัฒนาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทุกๆ ด้านอย่างเป็นธรรมชาติ เพื่อไปสู่ความเจริญก้าวหน้าหรือความทันสมัยที่มั่นคงยั่งยืนด้วยความชอบธรรม แต่ยังคงดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของสังคมนั้นๆ โดยไม่ลืมรากเหง้าของตนเอง

จากความหมายของการพัฒนาข้างต้น ผู้วิจัยขอสรุปและให้ความหมายการพัฒนาไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการหรือการกระทำที่ทำให้มั่นคง ทำให้ก้าวหน้า ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นโดยต้องมีการวางแผนล่วงหน้า เพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้นทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

3. แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ความยั่งยืนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา เนื่องจากการจะพัฒนาสิ่งใดนั้นต้องคำนึงถึงความคงทนและยั่งยืน คูเปอร์ [8] Cooper (2012: หน้า 121-122) กล่าวว่า ความยั่งยืน ประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การจ้างงานและการสร้างรายได้ให้ชุมชนในระยะยาว และการพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นการดูแลรักษาทรัพยากร อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการกำหนดขอบเขตการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ และความยั่งยืนด้านสังคม และวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตาม [9] พยอม ธรรมบุตร (2558: หน้า 1) กล่าวว่า เสาหลักแห่งความยั่งยืน สามารถแบ่งได้เป็น 4 เสาหลัก ได้แก่ ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ความยั่งยืนด้านสังคม และความยั่งยืนด้านวัฒนธรรม ต้องครอบคลุมด้วยการพัฒนาความยั่งยืนด้านจิตใจ เนื่องจากจิตใจที่ถึงพร้อมด้วยคุณธรรมจะเป็นสิ่งควบคุมให้ทุกเสาหลักมีความยั่งยืนอย่างแท้จริง

ภาพที่ 1 เสาหลักแห่งความยั่งยืนของพยอม ธรรมบุตร (ที่มา: [9] พยอม ธรรมบุตร, 2558)

ดังนั้น การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงหมายถึง การพัฒนาที่เป็นการบูรณาการโดยทำให้เกิดองค์รวม มีการบูรณาการในเรื่องธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมเข้าด้วยกันอย่างสมดุลอันก่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ มนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไม่มีปัญหา โดยไม่ก่อให้เกิดทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การท่องเที่ยวถือว่าเป็นกิจกรรมหรืออุตสาหกรรมที่ใช้สิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมเป็นทุน เพื่อให้เกิดการสร้างรายได้และเกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งการพัฒนาและการวางแผนด้านการท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งต้องเป็นไปในทิศทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น ผู้วิจัยจะนำหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืนไปใช้ประกอบบูรณาการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและเพื่อสนองต่อแผนปฏิบัติการ 21 ของสหประชาชาติที่ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตาม

4. การวิเคราะห์สภาพการณ์ (SWOT) เป็นเครื่องมือในการบริหารเพื่อทำการประเมินสถานการณ์จากจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในของปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอกในอนาคต ซึ่งการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในหลายๆ ประเทศ ได้นำการวิเคราะห์ SWOT มาใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนกลยุทธ์ โดยมีการวิเคราะห์อนาคตและแนวคิดเชิงการแข่งขัน สิ่งที่สำคัญสำหรับการกำหนดกลยุทธ์เพื่อที่จะทำการกำหนดยุทธศาสตร์ได้นั้น จะต้องทราบสถานการณ์ของประเทศ ความได้เปรียบและเสียเปรียบเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับการแข่งขันต่อไป [10] (เอกชัย บุญยาธิฐาน, 2553: หน้า 64)

[11] นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร (2551: หน้า 78-80) ได้กล่าวถึงหลักการวิเคราะห์ SWOT ว่าเป็นการวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนเพื่อให้รู้ตนเอง (เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (เรา) เกิดความชัดเจนและวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค.การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตรวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีผลต่อการท่องเที่ยวและความสามารถด้านต่างๆ ที่มีอยู่ ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ การดำเนินตามกลยุทธ์ของการท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อไป โดยการวิเคราะห์ SWOT เป็นการนำปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ที่เป็นข้อได้เปรียบและเสียเปรียบมาวิเคราะห์เพื่อนำไปลดข้อผิดพลาดและพัฒนาการบริหารงานขององค์กรให้มีเป้าประสงค์ที่เหมาะสมที่สุด ดังนี้

4.1 จุดแข็ง (S-Strengths) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ในองค์กรนั่นเอง ว่าปัจจัยใดภายในองค์กรที่เป็นข้อได้เปรียบหรือจุดเด่นขององค์กรที่องค์กรควรนำมาใช้ในการพัฒนาองค์กรได้ และควรดำรงไว้เพื่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร เพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์

4.2 จุดอ่อน (W-Weaknesses) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ในองค์กรนั้นๆ เองว่ามีลักษณะใดที่เป็นข้อด้อย ข้อเสียเปรียบขององค์กร ที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือจัดให้หมดไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

4.3 โอกาส (O-Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กร ปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบต่อประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการขององค์กรในระดับมหภาค และองค์กรสามารถนำข้อดีเหล่านี้มาเสริมสร้างให้องค์กรเข้มแข็งขึ้นได้

4.4 อุปสรรค (T-Threats) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กรปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบต่อภาคในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งองค์กรจำต้องหลีกเลี่ยงหรือปรับสภาพองค์กร ให้มีความแข็งแกร่งพร้อมที่จะเผชิญแรงกระแทกดังกล่าวได้

ดังนั้นสรุปได้ว่า การวิเคราะห์ SWOT ช่วยให้สามารถสรุปข้อเท็จจริงที่มีความสำคัญและสามารถคาดการณ์การวิเคราะห์ภายในและภายนอก จำแนกให้เป็นทางเลือกกลยุทธ์และทำการประเมินกลยุทธ์ในหลายๆ รูปแบบ และตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ ที่ช่วยส่งเสริมให้สามารถจุดแข็งและจำกัดจุดอ่อน และหาโอกาสได้อย่างเต็มที่

5. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

5.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เมื่อปี ค.ศ. 2000 ริชาร์ดและเรย์มอนด์ได้ร่วมกันกำหนดนิยามการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ว่าหมายถึงการท่องเที่ยวที่มอบโอกาสให้กับนักท่องเที่ยว ในการพัฒนาศักยภาพการสร้างสรรคของตนเองผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของจุดหมายปลายทางที่ไปเยือน [12] (สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, 2556: หน้า 11)

บังกอร์สต์ [13] Binkhorst (2006) กล่าวว่า ในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นักท่องเที่ยวจะเป็นผู้สร้างคุณค่าให้กับประสบการณ์ท่องเที่ยวของตนเองจากการเลือกซื้อสินค้าและบริการ เป็นการสร้างคุณค่าให้ทรัพยากรด้านวัฒนธรรมผ่านประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวแต่ละคน ดังนั้น นักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะได้รับความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันออกไปตามภูมิหลังของแต่ละคน

ส่วน [9] พยอม ธรรมบุตร (2558: หน้า 11) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเรียนรู้ สัมผัส และชื่นชมศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมโดยผ่านประสบการณ์ตรงจากการมีชีวิตร่วมกับชุมชนท้องถิ่น สามารถสัมผัสวัฒนธรรมในระดับโครงสร้างผิวโดยผ่านกิจกรรมท่องเที่ยว และสามารถสัมผัสวัฒนธรรมในระดับโครงสร้างลึกโดยผ่านภูมิหลังทางปัญญาของนักท่องเที่ยวเอง และได้รับการ สื่อความหมายของวัฒนธรรมในระดับโครงสร้างลึก ทั้งนี้ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะเสริมสร้างภูมิปัญญาให้แก่นักท่องเที่ยว และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และพัฒนาจิตใจของชุมชนอย่างยั่งยืน

จากความหมายดังกล่าว ผู้วิจัยขอสรุปนิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มอบโอกาสให้กับนักท่องเที่ยวในการพัฒนาศักยภาพการสร้างสรรคของตนเอง ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง นักท่องเที่ยวจะเป็นผู้สร้างคุณค่าให้กับประสบการณ์ท่องเที่ยวของตนเอง จากการเลือกซื้อสินค้าและบริการ ได้สัมผัสประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้และชื่นชมวัฒนธรรมท้องถิ่นในระดับโครงสร้างลึก ซึ่งเป็นการเสริมสร้างภูมิปัญญาให้แก่นักท่องเที่ยว และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และพัฒนาจิตใจของชุมชนอย่างยั่งยืน

5.2 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว [14] สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2548: หน้า 84-86) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดทำแบบการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวจะต้องมีกระบวนการดังต่อไปนี้

5.2.1 กระบวนการทำความเข้าใจทรัพยากรท่องเที่ยว ประเภทของทรัพยากรมีอยู่ด้วยกัน 2 ประเภท ทั้งทรัพยากรหลัก ซึ่งเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว และทรัพยากรสนับสนุน คือ ทรัพยากรที่เป็นทรัพยากรในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ชนิดของทรัพยากรแบ่งได้ 5 ชนิด คือ ทรัพยากรธรรมชาติประกอบไปด้วย พืช สัตว์ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ น้ำทรัพยากร วัฒนธรรม ประกอบไปด้วย ศาสนา มรดกวัฒนธรรม ชชาติพันธุ์ ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ประกอบไปด้วย งานมหกรรม การแข่งขัน ธุรกิจ โชว์ต่าง ๆ ทรัพยากรกิจกรรม ประกอบไปด้วย นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก และทรัพยากรบริการ ประกอบไปด้วย การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับอาหาร บริการ

5.2.2 กระบวนการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ขั้นตอนการเขียนรายงานทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

รายการทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวควรพิจารณา ดังนี้ มีสิ่งที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวชมบนพื้นที่ และมีสิ่งดึงดูดรูปแบบอะไรบ้าง การบริการให้นักท่องเที่ยว กิจกรรมที่จัดให้บริการกับนักท่องเที่ยว ประเภทที่พักให้บริการกับนักท่องเที่ยว โดยมีรายการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว 5 ชนิด ดังนี้

1.1) รายการทรัพยากรธรรมชาติ แบ่งเป็นประเภทย่อย ได้แก่ 1) ภูมิทัศน์และภูมิอากาศ 2) พืช 3) สัตว์ 4) น้ำ ควรพิจารณาดังนี้ ทรัพยากรนั้นมีความโดดเด่นอะไร ภายในพื้นที่ และมีความสำคัญอะไรที่แตกต่างจาก

แหล่งอื่น ประการสำคัญทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญเพียงพอที่จะเป็นแหล่งดึงดูดในปัจจุบัน และอนาคต ส่วนการเก็บข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ จะต้องเก็บดังนี้ ชื่อ ที่ตั้งห่างจากศูนย์กลาง ฤดูกาล การเข้าถึง การจัดการดูแล การติดต่ออำนวยความสะดวก สถิตินักท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว ค่าธรรมเนียมภายในแหล่งท่องเที่ยว

1.2) รายการทรัพยากรวัฒนธรรม แบ่งเป็นประเภทย่อย ได้แก่ 1) มรดกวัฒนธรรม 2) มรดกด้านศาสนา 3) ศิลปะชาติพันธุ์ ควรพิจารณาดังนี้ แหล่งท่องเที่ยวนั้นมีความโดดเด่นอะไรในด้านทรัพยากรวัฒนธรรม และมีสิ่งดึงดูดอะไรที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม สังคม ตลอดจนมีอำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด ส่วนด้านวิธีการเก็บข้อมูลทรัพยากรวัฒนธรรมนั้น จะต้องเก็บตามประเด็นดังต่อไปนี้ ชื่อ ที่ตั้ง การเข้าถึงภายในแหล่งท่องเที่ยว การจัดการความเป็นเจ้าของ การติดต่อประชาสัมพันธ์ สถิตินักท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว ค่าธรรมเนียมภายในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

1.3) รายการทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ แบ่งเป็นประเภทย่อย ได้แก่ 1) มหกรรม 2) การแข่งขันกีฬา 3) งานแสดงสินค้าธุรกิจ 4) งานแสดงอื่น ๆ ควรพิจารณาดังนี้ เหตุการณ์ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีความโดดเด่น และมีความดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวอย่างไร อีกทั้งเหตุการณ์นั้นเป็นเหตุการณ์ที่เสริม หรือเป็นคู่แข่งกับเหตุการณ์ในท้องถิ่นที่อื่นหรือไม่ และมีกี่ครั้งในรอบ 1 ปี ส่วนการเก็บข้อมูลเหตุการณ์สำคัญ มีขั้นตอนดังนี้ ชื่อ และที่ตั้งของเหตุการณ์สำคัญจากศูนย์กลาง ช่วงเวลาฤดูกาล และระยะเวลายาวนาน การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวนผู้เข้าชมทั้งนักท่องเที่ยว และประชาชนท้องถิ่น กิจกรรมที่จัดให้บริการกับนักท่องเที่ยวภายในเหตุการณ์นั้น ตลอดจนค่าธรรมเนียมในการเข้าชม เป็นต้น

1.4) รายการทรัพยากรกิจกรรม แบ่งเป็นประเภทย่อย ได้แก่ 1) กิจกรรมนันทนาการ 2) กิจกรรมด้านบริการ 3) สิ่งอำนวยความสะดวก ควรพิจารณา ดังนี้ กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีความโดดเด่น และมีความสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ส่วนการเก็บข้อมูลทรัพยากรกิจกรรมประกอบไปด้วย ชื่อ ที่ตั้งจากศูนย์กลางภายในจังหวัด การเข้าถึง ช่วงเวลาที่เกิดกิจกรรม ผู้ดูแลกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ สถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว รวมทั้งค่าธรรมเนียมในการเข้าชม เป็นต้น

1.5) รายการทรัพยากรบริการ แบ่งเป็นประเภทย่อย ได้แก่ 1) การขนส่ง 2) ที่พักแรม 3) การต้อนรับ 4) บริการอื่นๆ ควรพิจารณา ดังนี้ ชื่อ และที่อยู่ของผู้ให้บริการ การติดต่อหน่วยงานที่ให้บริการ ลักษณะของการบริการ ด้านการเก็บข้อมูลบริการที่พักแรม ประกอบไปด้วย ชื่อ และที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภท และอันดับของการบริการ ลักษณะของการบริการ ด้านการเก็บข้อมูล บริการด้านที่พักแรม ประกอบไปด้วย ชื่อ และที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทและอันดับของการบริการ ลักษณะของการบริการ ระยะเวลาที่เปิดบริการ การเข้าถึงแหล่งบริการ การจัดการของแหล่งบริการ มาตรฐานของการบริการ รวมทั้งอัตราค่าบริการ ส่วนการเก็บข้อมูลบริการด้านอาหาร ประกอบไปด้วย ชื่อ และที่ตั้ง ประเภทและอันดับของการบริการ ลักษณะการจัดการด้านบริการอาหาร สถานที่เวลาการเปิดปิดบริการ ประเภทของผู้ใช้บริการ ตลอดจนราคามาตรฐานของอาหารที่ให้บริการ ด้านสุดท้ายคือการเก็บข้อมูลด้านบริการต้อนรับประกอบไปด้วย ชื่อ และที่ตั้งของบริการข้อมูล เวลาที่เปิดทำการ บริการที่เสนอให้ (ภาษา น้ำดื่ม ของที่ระลึก) ข้อมูลที่มีให้ (แผ่นพับ แผนที่) สถิตินักท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว ค่าธรรมเนียมภายในแหล่งท่องเที่ยว

5.2.3 กระบวนการประเมินทรัพยากร มีรายละเอียดดังนี้

1) ตรวจสอบคุณภาพทรัพยากร ควรพิจารณาดังนี้ ทรัพยากรนั้นมีความแตกต่างจากทรัพยากรอื่นอย่างไร รวมทั้งมีจุดอ่อนตรงไหน จะต้องปรับปรุงการบริการมีคุณภาพสม่ำเสมอเพียงใด ตลอดจนอุปสรรคต่อการพัฒนาทรัพยากรในเรื่องใด

2) ความโดดเด่นของทรัพยากร ควรพิจารณาดังนี้ สิ่งนี้มีบทบาทอะไรบ้างในกิจกรรมปัจจุบันของนักท่องเที่ยว มีการวัดระดับ ประเมินการใช้อย่างไร ทำอย่างไรให้แหล่งท่องเที่ยวมีเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นต้น

3) อำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ควรพิจารณาว่า ทรัพยากรนั้นมีประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว

อย่างไรบ้าง ตลอดจนปัจจุบันการท่องเที่ยวประเภทใดเหมาะสม และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวในอนาคตได้

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มาใช้เป็นเครื่องมือเชิงคุณภาพเพื่อนำผลการตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติมาจัดทำแผนแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนบางแม่หม้าย จังหวัดสุพรรณบุรี

สำรวจ ตรวจสอบ และสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ชุมชนบางแม่หม้าย โดยใช้วิธีการสังเกต เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบรายงานการศึกษาชุมชน แบบตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบางแม่หม้าย

กระบวนการรับรู้ร่วมกัน ผู้วิจัยลงพื้นที่ทำการศึกษาและเก็บข้อมูลในพื้นที่ ได้จัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ณ ชุมชนบางแม่หม้าย โดยเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนเข้าร่วม ได้แก่ ตัวแทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ร่วมกันระดมสมองในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน

ขั้นเตรียมความพร้อมและขั้นตอนการ แบ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จาก 4 กลุ่ม ดังต่อไปนี้ ภาครัฐ จำนวน 8 คน ภาคเอกชน จำนวน 8 คน ภาคประชาชน จำนวน 8 คน และภาคนักท่องเที่ยว จำนวน 8 คน รวมเป็น 32 คน ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) โดยมีผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนบางแม่หม้าย วิเคราะห์ศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนบางแม่หม้าย และร่วมกันสร้างแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ โครงการนำร่อง และนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติการในชุมชน

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

1. รายการตรวจสอบเพื่อศึกษาชุมชน (Community Study Checklist) ประกอบด้วยข้อมูลกายภาพ ข้อมูลภูมิศาสตร์ ข้อมูลด้านสังคม

2. รายการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource Audit) ประกอบด้วยรายการตรวจสอบประเภทของทรัพยากร และชนิดของทรัพยากร รายการทรัพยากรการท่องเที่ยวในด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรด้านวัฒนธรรม ทรัพยากรด้านเหตุการณ์สำคัญ และข้อมูลด้านบริการ ศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

3. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ประกอบด้วยประเด็นคำถามที่สำคัญ ดังนี้ ทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดสุพรรณบุรี จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนบางแม่หม้าย จังหวัดสุพรรณบุรี ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4. การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้วิจัยได้ร่วมประชุมกลุ่มย่อยกับตัวแทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ด้วยประเด็นคำถามที่สำคัญ ดังนี้ ทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดสุพรรณบุรี จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดสุพรรณบุรี ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5. มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานภาคสนาม (Field Study) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ การสำรวจ (Survey) ผู้วิจัยต้องการสำรวจรายการศึกษาชุมชน และรายการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดสุพรรณบุรี การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยขอสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วม มีการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน โดยการสังเกต ชักถาม และการจดบันทึก (สุภางค์ จันทวานิช, 2561) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ผู้วิจัยเป็นผู้แนะนำองค์ความรู้การใช้การประชุม กลุ่มย่อยเป็นเครื่องมือให้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ทั้งระดับผู้บริหาร และระดับผู้ปฏิบัติการในพื้นที่แสดงความคิดเห็นร่วมกัน (Consensus) เกี่ยวกับทรัพยากรที่โดดเด่น วิเคราะห์ SWOT Analysis

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ถ้อยคำ ประโยค หรือใจความที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จัดความสำคัญ จัดกลุ่มเนื้อหา รวมถึงการวิเคราะห์ จำแนก และสรุปประเด็นสำคัญ [15] (เอี่ยมพร หลินเจริญ, 2554)

2. ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูล ในด้านเวลา สถานที่ และบุคคล เพื่อพิจารณาว่า ข้อมูลที่ต่างเวลา ต่างสถานที่ และผู้ให้ข้อมูลต่างคน ยังได้ข้อมูลที่มีเนื้อหาสอดคล้องกัน ซึ่งผลของข้อมูลที่เก็บรวบรวมด้วยวิธีแบบสามเส้าทำให้ได้ข้อค้นพบที่เหมือนกัน แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง [16] (สุภางค์ จันทวานิช, 2561) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม มาทำการวิเคราะห์ และสรุปเป็นหมวดหมู่ในแต่ละหัวข้อตามวัตถุประสงค์การวิจัย และผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ตัวแทนภาครัฐ ตัวแทนภาคเอกชน ตัวแทนภาคประชาชน และตัวแทนนักท่องเที่ยว มาวิเคราะห์ SWOT Analysis

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชนบางแม่หม้าย จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลทางกายภาพ ชุมชนบางแม่หม้าย ตั้งอยู่ หมู่ที่ 4 ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคกลางของประเทศไทย เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่าน มีอาณาเขตติดต่อกับ ดังนี้ [17] (องค์การบริหารส่วนตำบลบางใหญ่, 2557)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลวัดดาว ตำบลบ้านแหลม

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบ้านกุ่ม ตำบลบางพลับ อำเภอสองพี่น้อง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลกฤษณา แม่น้ำท่าจีน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลวัดโบสถ์ ตำบลวัดดาว

ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ ชุมชนบางแม่หม้าย หมู่ที่ 4 เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่าน

ข้อมูลด้านสังคม ชุมชนบางแม่หม้าย เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นหมู่บ้านเก่าแก่มาแต่โบราณมีอายุประมาณ 300 ปี มีทรัพยากรท่องเที่ยวหลากหลายและมีความโดดเด่น ได้แก่ วัดอานศักดิ์สิทธิ์ เรือนไทยร้อยหลัง ไม้กวาดร้อยปี ธรรมชาติท้องทุ่งนา ตาลเรียง 100 ต้น ชมนกสองฝากฝั่งคลอง สมัยก่อนบริเวณนี้เป็นชุมชนใหญ่และมีความเจริญรุ่งเรืองด้านวัฒนธรรม ประเพณีมาเก่าแก่ดั้งเดิมเพราะมีวัดร้างอยู่ในปัจจุบันถึง 6 วัด ความงามแห่งอัตลักษณ์ชุมชนวัฒนธรรมวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวไทยภาคกลาง (จังหวัดสุพรรณบุรี) เป็นแหล่งน่าสนใจสำหรับนักเดินทางที่ต้องการย้อนอดีตเข้าไปอยู่ในภาพชนบทเมืองสุพรรณเมื่อกว่า 100 ปี โดยทั้งหมดนี้มีอยู่ที่บ้านบางแม่หม้าย [18] (ดารารัตน์ ธัญญผล, 2564)

ทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่นด้านธรรมชาติ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า ผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่นสอดคล้องกัน ดังนี้ แม่น้ำท่าจีน เป็นการท่องเที่ยวทางน้ำ โดยมีบางความคิดเห็นที่คิดต่างกันแต่ไม่มีความสำคัญ

ทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่นด้านวัฒนธรรม จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า ผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรวัฒนธรรมที่โดดเด่นสอดคล้องกัน ดังนี้ วัดอาน วัดบางแม่หม้าย และบ้านเรือนไทย โดยมีบางความคิดเห็นที่คิดต่างกันแต่ไม่มีความสำคัญ

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเหตุการณ์สำคัญ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า ผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรด้านมหกรรมที่โดดเด่นสอดคล้องกัน ดังนี้ ประเพณี ทำขวัญข้าวแม่โพสพ ประเพณีแข่งเรือยาว โดยมีบางความคิดเห็นที่คิดต่างกันแต่ไม่มีความสำคัญ

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า ผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรด้านกิจกรรมที่โดดเด่นสอดคล้องกัน ดังนี้ กิจกรรมนั่งรถอีแต่นชมตาลกลุ่ม และตาลเรียง 100 ต้น โดยมีบางความคิดเห็นที่คิดต่างกันแต่ไม่มีความสำคัญ จุดไฮไลต์ที่สำคัญของบ้านบางแม่หม้ายที่นักท่องเที่ยวจะต้องเดินทางมาชมความงามและความอลังการของต้นตาลที่เรียงรายในแนวนอนกว่า 100 ต้น โดยมีวิธีคิดจากผู้ให้ข้อมูลภาคประชาชน ที่ปลูกต้นตาลเพื่อแบ่งพื้นที่ให้กับลูกๆ ปัจจุบันกลายเป็นจุดชมวิวกับบรรยากาศพระอาทิตย์ตกดินที่สวยงามตามธรรมชาติกลางทุ่งนาที่เขียวชอุ่ม บางครั้งสี่เหลืงทอง สีนํ้าตาลหรือแนวตาลทอดเงาสะท้อนกับนํ้ายามนํ้าหลากหรือขณะปล่อยนํ้าเข้านาเพื่อเตรียมทำนาในครั้งต่อไป กิจกรรมไม่กวาดใบมะพร้าวร้อยปี มีหนึ่งเดียวในประเทศไทย และเป็นไม่กวาดที่มีความแข็งแรง คงทนต่อการใช้งาน เป็นการนำวัสดุจากธรรมชาติที่เหลือใช้กลับมาใช้ประโยชน์ สร้างอาชีพและก่อเกิดรายได้กับคนในชุมชน

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า ผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรด้านบริการที่โดดเด่นสอดคล้องกัน โดยมีบางความคิดเห็นที่ต่างกันแต่ไม่มีความสำคัญ เรื่องระบบสาธารณูปโภคในชุมชน เช่น ไฟฟ้า ประปา และระบบการสื่อสาร ร้านค้าชุมชน ร้านอาหารเครื่องดื่ม

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า

จุดแข็ง (Strengths) ชุมชนบางแม่หม้ายมีที่ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯและพระนครศรีอยุธยา เข้าถึงสะดวก เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบ มีแม่น้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำท่าจีน มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และดึงดูดนักท่องเที่ยวมีวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญผู้นำและประชาชนมีความสนใจร่วมกันที่จะพัฒนาการท่องเที่ยว

จุดอ่อน (Weaknesses) ที่ประชุมกลุ่มย่อยได้อภิปรายจุดอ่อนของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชนบางแม่หม้าย ว่า ขาดแผนยุทธศาสตร์และคณะกรรมการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ขาดแผนการตลาดออนไลน์ของธุรกิจท่องเที่ยว ขาดแผนการจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และบุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังมีข้อจำกัดด้านภาษา และขาดแคลนมัคคุเทศก์

โอกาส (Opportunities) ทิศทางในอนาคตของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชนบางแม่หม้าย ที่ประชุมกลุ่มย่อยเห็นว่ามีโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสโลกด้านการท่องเที่ยวธรรมชาติและจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม กระแสโลกด้านการท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต แหล่ง

ท่องเที่ยวพัฒนาจิต และการท่องเที่ยวเกษตรและอาหาร กระแสโลกด้านท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์และอาหารโลกที่ปลอดภัยเพื่อสุขภาพ เปิดโอกาสให้ทำการตลาดทางการท่องเที่ยวบนอินเทอร์เน็ต

อุปสรรค (Threat) ในอนาคตของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชนบางแม่หม้าย มีอุปสรรคอันเนื่องมาจากมีจุดหมายปลายทางที่มีคู่แข่งโดยรอบ มีวิกฤตทางเศรษฐกิจโลกและภายในประเทศ มีปัญหาความแปรปรวนทางภูมิอากาศ ซึ่งเป็นอุปสรรคทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ภัยพิบัติธรรมชาติ เช่น อุทกภัย มลพิษทางน้ำ อากาศ พายุ ปัญหาด้านสังคม การก่อการร้ายสากล ยาเสพติด และการค้ามนุษย์ และปัญหาด้านโรคระบาดร้ายแรง เช่น Covid 19

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชนบางแม่หม้าย จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า จากการประชุมกลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าความคิดเห็นของตัวแทนภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว มีความสอดคล้องกัน ผู้วิจัยขอสรุปประเด็นสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ชุมชนบางแม่หม้าย มีทรัพยากรธรรมชาติ คือ แม่น้ำท่าจีน มีทรัพยากรวัฒนธรรม คือ วัดอาน วัดบางแม่หม้าย และบ้านเรือนไทย มีทรัพยากรด้านกิจกรรม คือ กิจกรรมนั่งรถอีแต่นชมตาลกลุ่ม และตาลเรียง 100 ต้น จุดไฮไลต์ที่สำคัญของบ้านบางแม่หม้าย กิจกรรมไม้กวาดใบมะพร้าวร้อยปี มีหนึ่งเดียวในประเทศไทย และเป็นไม้กวาดที่มีความแข็งแรง คงทนต่อการใช้งาน เป็นการนำวัสดุจากธรรมชาติที่เหลือใช้กลับมาใช้ประโยชน์ สร้างอาชีพและก่อเกิดรายได้กับคนในชุมชน

ศักยภาพการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ชาวบางแม่หม้ายมีความพร้อมและให้ความสำคัญในการร่วมมือต่อการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน การจัดการแหล่งท่องเที่ยว การจัดการด้านการตลาด และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสังคม

ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย ชุมชนบางแม่หม้ายมีความสนใจและต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่

ศักยภาพด้านการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ การสื่อความหมาย ชุมชนบางแม่หม้ายมีศักยภาพด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ที่จะสามารถเสริมสร้างประสบการณ์และความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนทั้งด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มีศักยภาพในการสื่อความหมายที่ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ได้

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน เป็นการท่องเที่ยวทางน้ำ ทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ วัดอาน วัดบางแม่หม้าย และบ้านเรือนไทย ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ ประเพณีทำขวัญข้าวแม่โพสพ ประเพณีแข่งเรือยาว ทรัพยากรกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมนั่งรถอีแต่นชมตาลกลุ่ม และตาลเรียง 100 ต้น จุดไฮไลต์ที่สำคัญของบ้านบางแม่หม้ายที่นักท่องเที่ยวจะต้องเดินทางมาชมความงามและความอลังการของต้นตาล ที่เรียงรายในแนวอนกว่า 100 ต้น โดยมีวิธีคิดจากผู้ให้ข้อมูลภาคประชาชน ที่ปลูกต้นตาลเพื่อแบ่งพื้นที่ให้กับลูกๆ ปัจจุบันกลายเป็นจุดชมวิวกับบรรยากาศ พระอาทิตย์ตกดินที่สวยงามตามธรรมชาติกลางทุ่งนาที่เขียวขุ่ม บางครั้งสีเหลืองทอง สีสน้ำตาลหรือแนวตาลทอดเงาสะท้อนกับน้ำยามน้ำหลากหรือขณะปล่อยน้ำเข้านาเพื่อเตรียมทำนาในครั้งต่อไป กิจกรรมไม้กวาดใบมะพร้าวร้อยปี มีหนึ่งเดียวในประเทศไทย และเป็นไม้กวาดที่มีความแข็งแรง คงทนต่อการใช้งาน เป็นการนำวัสดุจากธรรมชาติที่เหลือใช้กลับมาใช้ประโยชน์ สร้างอาชีพและก่อเกิดรายได้กับคนในชุมชน และทรัพยากรบริการ ระบบสาธารณูปโภคในชุมชน

เช่น ไฟฟ้า ประปาและระบบการสื่อสาร ร้านค้าในชุมชน ร้านอาหารและเครื่องดื่ม จากการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว ทำให้ทราบถึงความโดดเด่นของทรัพยากรในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งสอดคล้องกับ [19] วีรพล น้อยคล้าย และพะยอม ธรรมบุตร (2563) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศักยภาพการท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนใน จังหวัดลพบุรี ประเทศไทยที่พบว่า มีความหลากหลายของทรัพยากรที่โดดเด่น และสอดคล้องกับ [20] ชีระภัทรา เอกผายชัยสวัสดิ์ (2554) ที่ได้กล่าวว่า การศึกษาชุมชนด้วยองค์ความรู้ในมิติต่าง ๆ ช่วยให้สามารถเชื่อมโยงปรากฏการณ์มิติต่าง ๆ ให้เป็นองค์รวม เพราะการศึกษาชุมชนเป็นบูรณาการสหวิทยาการเพื่อจะได้นำผลการศึกษาชุมชนไปวางแผนร่วมกับชุมชนในการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ตามความต้องการของชุมชนที่แท้จริง

จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของชุมชนบางแม่หม้าย

จุดแข็ง (Strengths) คือ ชุมชนบางแม่หม้ายมีที่ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯและพระนครศรีอยุธยา เข้าถึงสะดวก เชื่อมโยง กับแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบ มีแม่น้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำท่าจีน มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และดึงดูดนักท่องเที่ยว มีวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว ที่สำคัญผู้นำ และประชาชนมีความสนใจ ร่วมกันที่จะพัฒนาการท่องเที่ยว

จุดอ่อน (Weaknesses) ขาดแผนยุทธศาสตร์และคณะกรรมการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบ บูรณาการอย่างยั่งยืน ขาดแผนการตลาดออนไลน์ของธุรกิจท่องเที่ยว ขาดแผนการจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่ง ท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และบุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังมีข้อจำกัดด้านภาษา และขาดแคลนมัคคุเทศก์

โอกาส (Opportunities) ทิศทางในอนาคตของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนบางแม่หม้าย ที่ประชุมกลุ่มย่อยเห็นว่ามีโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสโลกด้านการท่องเที่ยว ธรรมชาติและจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม กระแสโลกด้านการท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต แหล่งท่องเที่ยว พัฒนาจิต และการท่องเที่ยวเกษตรและอาหาร กระแสโลกด้านการท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์และอาหารโลกที่ปลอดภัยและมี เพื่อสุขภาพ เปิดโอกาสให้ทำการตลาดทางด้านการท่องเที่ยวบนอินเทอร์เน็ต

อุปสรรค (Threat) ในอนาคตของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชนบาง แม่หม้าย มีอุปสรรค อันเนื่องมาจากมีจุดหมายปลายทางที่มีคู่แข่งโดยรอบ มีวิกฤตทางเศรษฐกิจโลกและภายในประเทศ มีปัญหา ความแปรปรวนทางภูมิอากาศ ซึ่งเป็นอุปสรรคทางด้านการพัฒนาท่องเที่ยว ภัยพิบัติธรรมชาติ เช่น อุทกภัย มลพิษทางน้ำ อากาศ พายุ ปัญหาด้านสังคม การก่อการร้ายสากล ยาเสพติด และการค้ามนุษย์ และปัญหาด้านโรคระบาดร้ายแรง เช่น Covid 19

จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวมีความหลากหลาย มีทรัพยากรธรรมชาติ ที่โดดเด่น มีความอุดมสมบูรณ์ของพืชและสัตว์ ศักยภาพการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนสามารถกำหนดแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับนานาชาติ ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ศักยภาพด้านการสร้างเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ การสื่อความหมาย ที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน [21] (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ, 2560) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560 – 2564) ในประเด็น ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน และ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว [22] (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยขอเสนอประเด็นสำคัญข้อค้นพบที่ได้จากผลการศึกษาและนำมาสรุปตามวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนบางแม่หม้าย มีความหลากหลายและโดดเด่น ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ทรัพยากรกิจกรรม และทรัพยากรบริการ หากวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของชุมชนบางแม่หม้าย พบว่า จุดแข็งคือ มีที่ตั้งเข้าถึงสะดวก เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบ จุดอ่อนคือ ขาดแผนยุทธศาสตร์และคณะกรรมการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน โอกาสคือ จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การท่องเที่ยวด้านเกษตรอินทรีย์และอาหารโลกที่ปลอดภัยเพื่อสุขภาพ อุปสรรคคือ มีจุดหมายปลายทางที่มีคู่แข่งโดยรอบ วิกฤตทางเศรษฐกิจโลก และภายในประเทศ สำหรับศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในชุมชนบางแม่หม้าย มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติคือ มีความอุดมสมบูรณ์ของพืชและสัตว์ ด้านการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนคือ สามารถกำหนดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับชาติได้ และด้านการสร้างเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ คือ มีวิธีการสื่อความหมายที่เหมาะสมกับพื้นที่

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ระดับท้องถิ่น ควรมีการกำหนดแผนปฏิบัติการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพชุมชนอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการพัฒนาจิตใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการกำหนดหลักการนำทางของการพัฒนาการท่องเที่ยว วิสัยทัศน์ภายในกรอบการพัฒนาระดับชาติ กำหนดยุทธศาสตร์ แผนงานหลักด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการพัฒนาจิตใจ กำหนดกลยุทธ์ กลุ่มโครงการต่าง ๆ เป้าหมาย เพื่อนำไปปรับใช้ในพื้นที่จริง และนำผลที่ได้กลับมาประเมินเพื่อปรับแผนให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ข้อมูลจากทุกภาคส่วนในจังหวัดสุพรรณบุรี และชุมชนบางแม่หม้าย ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว คณะผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] United Nations World Tourism Organization. (2017). *UNWTO Tourism Highlights 2017*.
<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029>.
- [2] Division of Tourism and Sports Economy Ministry of Tourism and Sports. (2019). *ANNUAL REPORT 2019*.
<https://www.mots.go.th/download/AnnualReport/AnnualReport2562compressed.pdf>
- [3] Richards and Raymond. (2000). Creative tourism. *ATLAS News*. 23, 16-20.
- [4] กิตติพัฒน์ นนทปัทมดลย. (2546). การวิจัยเชิงคุณภาพในสวัสดิการสังคม : แนวคิดและวิธีวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [5] พิพัฒน์ นนทนาธรัตน์. (2555). การจัดการจริยธรรมธุรกิจ : ฐานรากของซีเอสอาร์. ศูนย์ผู้นำธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [6] ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). การพัฒนาชุมชน : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. บางกอกบล็อก.
- [7] เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2556). ยุทธศาสตร์การพัฒนา : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติเชิงรุก. บัณฑิตวิทยาลัย.

- [8] Cooper, T. (2012). The value of longevity: product quality and sustainable consumption. *Global Research Forum on Sustainable Consumption and Production*. <http://grf-spc.weebly.com/uploads/2/1/3/3/21333498/cooper-paper.pdf>
- [9] พยอม ธรรมบุตร. (2558). แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทย แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*. 13(3), 1-11.
- [10] เอกชัย บุญยาธิฐาน. (2553). *คู่มือการวิเคราะห์ SWOT อย่างมืออาชีพ*. ส.เอเชียเพรส.
- [11] นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. (2551). *คิดกลยุทธ์ด้วย SWOT* (พิมพ์ครั้งที่ 7). มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- [12] สุดแดน วิสุทธิลักษณ์. (2556). *การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์*. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.
- [13] Binkhorst, E. (2006). *The Co-Creation Tourism Experience*. http://www.esade.edu/cedit2006/pdfs2006/papers/esther_binkhorst_paper_esade_may_06.pdf
- [14] สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2548). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการวางแผนการท่องเที่ยว*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [15] เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2554). การพัฒนารูปแบบจัดกระบวนการเรียนรู้ เรื่องการศึกษาชุมชนเพื่อสืบค้นองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 2(17), 23-36.
- [16] สุภางค์ จันทวานิช. (2561). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 24). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [17] องค์การบริหารส่วนตำบลบางใหญ่. (2557). *สภาพทั่วไป*. <https://www.bangyai.go.th/condition.php>.
- [18] ดารารัตน์ ธัญญผล. (2564). *ประวัติชุมชนบ้านบางแม่หม้าย ตำบลบางใหญ่ จังหวัดสุพรรณบุรี* <https://www.gotoknow.org/posts/694518>
- [19] วีรพล น้อยคล้าย และพะยอม ธรรมบุตร. (2563). ศักยภาพการท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดลพบุรี. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*. 22(2), 109-120.
- [20] ชีระภัตรา เอกผาชัยสวัสดิ์. (2554). *ชุมชนศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [21] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- [22] กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560 – 2564)*. สำนักงานปลัด กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.